

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 133

гр. София, 09.11.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, второ гражданско отделение, в закрито заседание на четвърти ноември две хиляди и двадесета година в състав:

Председател: ПЛАМЕН СТОЕВ
Членове:ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА

като разгледа докладваното от съдия Янчева ч. гр. дело № 3326 по описа за 2020 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 274, ал. 3, т. 1 ГПК.

Образувано е по частна касационна жалба, подадена от И. Я. М., родена на 30.09.2009 г., действаща чрез своята майка и законен представител П. Т. А., чрез адвокат В. Я., срещу определение № 500 от 13.08.2020 г., постановено по ч. гр. д. № 497/2020 г. на Софийския окръжен съд, с което е потвърдено определение № 3101 от 20.07.2020 г. по ч. гр. д. № 894/2020 г. на Районен съд – Благоевград за оставяне без уважение заявлението на И. Я. М., действаща чрез своята майка и законен представител П. Т. А., за отказ от наследството, останало от нейния наследодател Я. П. М., починал на 4.07.2020 г., и за вписване на отказа ѝ в особената книга на съда по чл. 49, ал. 1 ЗН.

При постановяване на атакувания пред настоящия съд съдебен акт, Софийският окръжен съд е обсъдил определение № 180/30.10.2019 г. по ч. гр. д. № 3644/2019 г. на ВКС, I г. о., на която съдебна практика се е позовала И. М. в частната си въззивна жалба, но въпреки съображенията, изложени в него, е приел, че отказът от наследство попада в приложното поле на чл. 130, ал. 4 СК. Посочил е, че защитата на недееспособните лица, сред които и малолетните, се гарантира от чл. 61, ал. 2 ЗН, съгласно която разпоредба те приемат наследството само по опис, като срокът, визиран в нея, не е преклузивен за тях. Съдът е изложил, че не съществува хипотеза, в която интересите на малолетното дете биха били накърнени, тъй като съгласно законовите разпоредби то никога не би отговаряло за задълженията на наследодателя си с имущество извън наследството. Ето

защо е намерил за неоснователно твърдението на жалбоподателката, че отказът от наследство в случая е в неин интерес.

Жалбоподателката намира атакуваното от нея определение за неправилно, поради нарушение на материалния закон и необоснованост.

В изложението по чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК са формулирани следните материалноправен и процесуалноправен въпроси по чл. 280, ал. 1 ГПК, които според жалбоподателката са обусловили решаващите мотиви в определението на Софийския окръжен съд: 1. Допустимо ли е извършването на отказ от наследство, направен от името на малолетен или непълнолетен наследник, и представлява ли такъв отказ от права по смисъла на чл. 130, ал. 4 СК. По този въпрос се твърди основание за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК, предвид решаването му в противоречие с възприетото в определение № 180/30.10.2019 г. ч. гр. д. № 3644/2019 г. на ВКС, I г. о. 2. Длъжен ли е съдът, съобразно чл. 533 ГПК, да прояви инициатива и служебно да събере или да укаже на страната да представи доказателства относно правата и задълженията в наследствената маса, в случай че се заявява вписване на отказ от наследство от името на дете. По втория въпрос е налице позоваване на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК, като се твърди, че същият е от значение за точното прилагане на закона.

Настоящият съдебен състав на второ гражданско отделение на ВКС намира за установено следното:

Частната жалба е процесуално допустима.

Пред Районен съд – Благоевград е депозирано заявление от И. Я. М., родена на 30.09.2009 г., действаща чрез своята майка и законен представител П. Т. А., за отказ от наследството на Я. П. М., неин баща, починал на 4.07.2020 г.

Районният съд е оставил без уважение заявлението, като е приел, че в случая намира приложение чл. 130, ал. 4, изр. първо СК, съгласно който отказ от права, извършен от ненавършило пълнолетие дете, е нищожен.

Настоящият съдебен състав на второ гражданско отделение на ВКС намира, че по първия въпрос, формулиран в изложението към частната касационна жалба, който е обусловил решаващите мотиви на въззивния съд и е от значение за изхода на настоящото дело, е налице формирана противоречива практика на тричленни състав на ГК на ВКС.

В цитираното в частната касационна жалба определение № 180/30.10.2019 г. по ч. гр. д. № 3644/2019 г. на ВКС, I г. о. е прието, че отказът от наследство не представлява отказ от права по смисъла на чл. 130, ал. 4 СК, тъй като не е изявление за отказ от конкретни права, а отказ от предоставена възможност за придобиване на такива, като в тази връзка е визирано, че разпоредбата на чл. 130, ал. 4 СК не следва да се тълкува разширително. Въпросният съдебен състав на ВКС е приел и че не съществува пречка по реда на чл. 130, ал. 3 СК съдът по настоящия адрес

на детето да извърши преценка дали отказът от наследство е в негов интерес, макар отказът от наследство да не представлява действие по разпореждане с конкретно имущество.

Същевременно, в постановеното от настоящия състав на второ гражданско отделение на ВКС определение № 160/5.10.2020 г. по ч. гр. д. № 2612/2020 г. е прието, че по отношение на отказа от наследство, извършен от недееспособни лица, не намира приложение чл. 130, ал. 3 СК, тъй като не се съдържа в изчерпателно изброените правни действия, за извършването на които е необходимо разрешение на съда. Същият е в приложното поле на чл. 130, ал. 4 СК, съгласно която разпоредба дарение, отказ от права, даване на заем и обезпечаване на чужди задължения са нищожни. Отказът от наследство е едностранен еднократен формален писмен акт, с който се погасява правото на лицето да приеме наследството, т.е. по естеството си той е отказ от правото да се придобие наследството, оставено от съответния наследодател. Ето защо, отказът от наследство се включва в понятието „отказ от права“ по смисъла на чл. 130, ал. 4 СК.

Изложеното дава основание на настоящия съдебен състав на второ гражданско отделение на ВКС да отнесе разрешаването на горепосочения въпрос, с уточнена от него формулировка, до Общото събрание на Гражданската колегия на ВКС, като спре производството по делото.

Мотивиран от горното, Върховният касационен съд, състав на второ гражданско отделение,

ОПРЕДЕЛИ:

ПРЕДЛАГА на основание чл. 292 ГПК на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по въпроса: допустимо ли е ненавършило пълнолетие дете да направи отказ от наследство и представлява ли той отказ от права по смисъла на чл. 130, ал. 4 СК.

СПИРА производството по ч. гр. д. № 3326/ 2020 г. по описа на ВКС, II г. о. до приключване на производството пред ОСГК на ВКС.

Определението да се докладва на председателя на Гражданска колегия на ВКС.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.